

ASOCIACE SPECIÁLNÍCH PEDAGOGŮ ČR
Vinohradská 54
120 00 PRAHA 2

Otevřený dopis ministru školství Ing. Robertu Plagovi, Ph.D.

V Praze 26. 11. 2018

Vážený pane ministře,

Asociaci speciálních pedagogů byly její partnerskou organizací Unie zaměstnavatelských svazů poskytnuty k připomínce konceptní materiály Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR 2019–2023 (údajně pracovní verze) a návrh novely vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Oba dva materiály jsou v pasážích týkajících se vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami velmi rozdílné kvality. Zatímco návrh novely vyhlášky vychází z poznatků pedagogické a psychologické praxe a z velké části vystihuje úpravy potencující potřebné změny ve vzdělávání této skupiny žáků, návrh Dlouhodobého záměru je přesným opakem.

Dlouhodobý záměr, tak jak je v pasáži řešící vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami zformulován, zjevně vychází jen minimálně z odezvy praxe. Pomineme-li, že akcentuje pouze poradenská zařízení, která jsou v očích autorů záměru, dle tohoto textu, tím nejdůležitějším prvkem vzdělávání a speciální školy staví do role pouhých „strávníků“ financí, za něž by se mohlo vzdělávat více žáků v běžných školách, neobsahuje ani relevantní konceptní informace, jakým způsobem společné vzdělávání v běžných základních školách realizovat. Obviňující tvrzení, že se poradenská zařízení (v tomto případě speciálně pedagogická centra) stala jakýmsi náborovými kanceláři pro vstup do školy, která centrum zřizuje, je přímo nehorázné, neboť zpochybňuje profesionalitu pracovníků v těchto zařízeních. Nejsou pro ně totiž uváděny žádné výsledky šetření, vychází pouze z domněnek autorů.

Sociální inkluze je samozřejmě dobrý cíl, s nímž je třeba začít již v základní škole. Nicméně je třeba také vědět, že integrovat, či inkludovat nelze pouze dle přání státních orgánů a nestátních neziskových organizací. Jedná se o velmi náročný proces, kterému musí, pokud jej chceme zbavit samoučelnosti, předcházet důkladná příprava nositelů vzdělávání. To se sice snaží realizovat ministerstvem přímo řízené organizace a některé neziskové organizace, ale činí tak poněkud nešťastně. Účastníci vzdělávacích programů si stěžují, že jejich semináře nemají potřebnou úroveň, že jim jsou vykládány věci, které znají a při podrobnějších dotazech se jim dostává pouze nejasných, mnohdy i protirečících si odpovědí.

Zkušenosti nejen z našich zemí, ale i z mnoha zemí evropských dokládají, že integrovat, a tedy společně vzdělávat lze žáky s tělesným postižením a s určitými formami smyslového postižení. Široká shoda ale panuje v tom, že žáky s mentálním postižením v podmínkách běžných základních škol lze vzdělávat jen velmi obtížně a podmínkou je odborná připravenost pedagogů v této oblasti.

Převažuje zkušenost, že když jsou inkludováni žáci s mentální retardací do běžných tříd základních škol, případně jsou kladeny neadekvátní nároky na žáky s hraničním intelektem či výraznější poruchou soustředění a pozornosti, permanentní „život na chvostu úspěchu“ je naprosto demotivuje a vede je k odporu vůči škole, záškoláctví a předčasným odchodům ze vzdělávání. Zde se opět odráží nepřipravenost při zavádění společného vzdělávání bez zkušeností z praxe. Takový způsob se možná může dařit ve školách s malým počtem žáků ve třídě, ale ne ve většině škol s dvaceti a více žáky ve třídách.

Proto, pokud se nezmění pregraduální příprava budoucích učitelů na vysokých školách a nebude odrážet aktuální společenské potřeby ve vzdělávání a také následný způsob dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, jen obtížně můžeme čekat výraznější úspěchy v rámci společného vzdělávání.

Za Radu Asociace speciálních pedagogů
PaedDr. Jiří Pilař, předseda pražské sekce ASP

